

Sveža hrana lačnim in nič več v smeti

Viški hrane Po Ljubljani jo bodo dostavljali prostovoljci – Omiliti je bilo treba (pre)strogo zakonodajo

Po vzoru kolegov celjskega Lions kluba Mozaik, ki neprodano hrano s trgovskih polic s pomočjo prostovoljcev že od lani predajajo brezdomcem v zavetišču, se takšen sistem pod okriljem zavoda Pod strehco postavlja na noge tudi v Ljubljani. V začetku tedna se je o pravilnem ravnanju s hrano, ki jo za zdaj donirata trgovec Mercator in Tuš, izobraževalo več kot 50 prostovoljcev, ki bodo odslej zvečer in konec tedna zapakirane viške hrane od trgovcev prevažali do zavetišč oziroma ljudi, ki jih pesti lakota.

JANA ZUPANČIČ

Neprodano hrano, zlasti iz toploteke in delikatese, ki je do zaprtja trgovine še veljala kot primerna za uživanje, minuto pozneje pa uradno postala biološki odpadki, morajo trgovci po predpisih predati pooblaščenim prevzemnikom odpadkov, ki poskrbijo za njihovo nadaljnjo predelavo. Slovenska zakonodaja je bila na tem področju še do pred kratkim izjemno stroga – kot se je izrazil minister za kmetijstvo Dejan Židan, smo pri tem celo nekoliko preveč resno in togo sledili zapovedim EU –, s pozitivnimi zgledi in izkušnjami iz tujine pa jim jo je doslej uspelo toliko spremeniti, da se neprodane presežke (delikatesne) hrane neposredno po zaprtju trgovin ne zavrže, ampak se jo nameni socialno ogroženim, ki si sicer težko zagotovijo primeren obrok hrane.

Za območje Ljubljane in njene okolice je projekt prevažanja omejenjene hrane od trgovcev – za zdaj sta k projektu pristopila Poslovni sistem Mercator in Skupina Tuš, medtem ko se z drugimi (velikimi) trgovci še dogovarjajo – prevzel zavod Pod strehco, neprofitna prostovoljna organizacija, ki razvija in bo izvajala projekte za socialno ogrožene. V načrtu so med drugim tudi ljudska kuhinja, komunalni vrt in delavnice za osebni razvoj. Ustanovili so ga na pobudo Lions kluba Bled Golf, ki je priskrbel začetni kapital, okoli 40.000 evrov, njegovi soustanovitelji in podporniki pa so tudi Zveza Lions klubov Slovenije, Rotary zveza Slovenije, ZPM Ljubljana Moste, Slovenska karitas,

Rdeči križ Slovenije, Mestna občina Ljubljana (MOL) in Smučarska zveza Slovenije.

S hrano na neoporečen način

Pred tednom dni so prvič na kup povabili prostovoljce, ki so se javili, da bodo zvečer in konec tedna na lastne stroške prevzemali hrano pri trgovcih in jo dostavljali na dogovorjene lokacije ali pa kuhali oziroma razdeljevali hrano v ljudski kuhinji, ki naj bi jo na Zaloški 42 v Ljubljani – te prostore je v uporabo podarila MOL – zagnali že marca. Že pred prvim srečanjem se jih je prijavilo kar 48, na izobraževanju o zbiranju, varnem transportu, hi-

gienskem ravnanju, hranjenju in delitvi živil pa jih je prišlo še veliko več, tako da je za vse zmanjkalo identifikacijskih izkaznic, s katerimi se bodo v prihodnje predstavljali kot pooblaščenici za zbiranje viškov hrane.

Minister Židan je pri tem poudaril, da bo celoten sistem zbiranja, transporta in razdeljevanja hrane potekal v sistemu HaCCP (preventivni sistem, ki omogoča identifikacijo oziroma prepoznavanje, oceno, ukrepanje in nadzor nad morebitno prisotnimi dejavniki tveganja v živilih, ki lahko ogrožajo zdravje človeka, op. p.) – in ravno to je tudi namen izobraževanja prostovoljcev, »skratka, gre za kakovostno hrano, s katero se bo ves čas ravnalo po nadstandardnih predpisih«.

Zadovoljne so tudi prodajalke

Med prostovoljci pa niso le člani Lions klubov, ampak tudi tisti, ki si preprosto želijo pomagati. Ena od bodočih prostovoljk Suzana, zaposlena v šoli, je povedala, da ji polovični delovni čas in bivanje v neposredni bližini lokacije, na kateri bo ljudska kuhinja, »skorajda narekujejo, da pomagam tam, kjer lahko«, bolj kot v prevažanju viškov hrane pa se vidi, »recimo enkrat na teden«, za štedilnikom ali z zamalko v roki pri deljenju toplega obroka ljudem v stiski. Sicer pa so navzoče v ponedeljek že vključili v povsem konkreten mesečni načrt

Cilji v številkah

V Zavodu Pod strehco si želijo vsak mesec zbrati za 300 paketov viškov hrane v vrednosti po 30 evrov. Poleg delitve hrane neposredno socialno ogroženim bodo del teh viškov uporabili tudi za pripravo toplih obrokov v okviru ljudske kuhinje, ki jo želijo odpreti že marca. Ocenjena vrednost mesečno zbrane hrane pa bo med 10.000 in 15.000 evri.

dela in nalog. Vsak večer naj bi se dogovorjeno število prostovoljcev najprej zbralo pred Tušem v BTC in petnajst minut pozneje pred Mercatorjem na Šmartinski ter od prodajalk prevzeli ustrezno zapakirano hrano. Milena Štular, pomočnica predsednika uprave v Mercatorju za strateški marketing (tudi pobudnica projekta Botrstvo v Sloveniji), je na novinarski konferenci povedala, da so prodajalke zelo zadovoljne s tem, da hrana ne roma več v smeti oziroma predelavo. Kot je omenila tudi guvernerka Lions distrikta 129 Alenka Marter, smo naučeni, da se hrane ne sme metati v smeti, zato ima možnost razdeljevanja viškov hrane najmanj dve pozitivni strani: pomagamo tistim, ki nimajo, s tem pa ne zavržemo hrane.

V zavodu pričakujejo oziroma upajo, da bo k projektu v prihodnje pristopilo še več trgovcev in podjetij, ki imajo opraviti s hrano, hkrati pa v svoje vrste vabijo tudi nove prostovoljce – teh bi potrebovali vsaj sto – in donatorje. »Denarja je malo, in ko bomo zagnali še druge dejavnosti, ga bo hitro zmanjkalo,« je poudarila vodja zavoda, Nastja Škopac. Minister Židan se je pri tem zahvalil vsem že sodelujočim in tudi tistim, ki se nameravajo v tovrstno dobrodelnost še vključiti. »Ko gre državi težko, je praviloma težko tudi njenim državljanom. Takrat so potrebni skupna vizija, združevanje moči, energije, znanja in idej in v projektih Zavoda Pod strehco vidim prav to.« Čeprav se v čedalje več slovenskih mestih – Celje, Maribor, Zagorje ... – organizira razdeljevanje viškov hrane na podoben način kot zdaj v Ljubljani, je želja, da »bi imeli takšne centre po vsej Sloveniji,« je dejal Židan.

Poskrbeli so za prevzem viškov hrane v Tušu in prevoz do zavetišča. FOTO TOMI LOMBAR

Najpogostejše napake pri ločevanju odpadkov

Kam z odpadki? Ena največjih napak je, da se v zabojnikih znajdejo tudi nevarne reči, ki škodijo naravi

Še pred leti nismo poznali ločevanja odpadkov. Pred domačo hišo ali večstanovanjskim objektom smo imeli en zabojnik, v katerem smo metali vse. Sčasoma se je v skrbi za okolje to spremenilo in smo se morali vsi naučiti pravilnega razvrščanja odpadkov. Kljub številnim ozaveševalnim akcijam pa se nekatere napake še kar ponavljajo.

V gospodinjstvih se nabere največ embalaže, zato je med prvimi pravili, ki se jih moramo držati, to, da v zabojnik zanjo nikoli ne odložimo embalaže, ki ni popolnoma izpraznjena. Prav tako vanj ne spadajo ostanke hrane. Preden embalažo vržemo v pravilni zabojnik, jo izpraznimo in stisnemo, plastenkam pa odvijemo pokrovček. Preostanek hrane odvržemo med biološke odpadke ali na domači kompost.

Papirnatih robčkov, brisač in serviet ne mečemo v zabojnik za mešane odpadke, med katerimi jih komunalna podjetja pri odvozu odpadkov pogosto najdejo, ampak v zabojnik za biološke odpadke, saj

so razgradljivi. V zabojnik za mešane odpadke ali zraven njega tudi ne odlagamo večjih kosovnih odpadkov, ker ne spadajo na deponijo. Odpeljemo jih v zbirni center, zanje naročimo odvoz ali pa počakamo

na organizirano zbiranje kosovnih odpadkov.

Ena največjih napak je, da se v zabojnikih znajdejo tudi nevarni odpadki. Gre za odpadke, ki nastanejo v prav vsakem domu, kot so čistila, barve, kozmetični izdelki, zdravila, baterije, kartuše in tonerji, termometri, varčne žarnice, insekticidi, razkužila, lepila, ... Ko niso več uporabni, jih odamo na zbirni center ali ob akcijah zbiranja nevarnih odpadkov. Baterije in varčne žarnice lahko odnesemo v trgovine s tehničnim blagom, stara zdravila pa bodo sprejeli v lekarnah.

Zgodi se tudi, da odpadno olje ali mast kdo še vedno zlije v odtok ali straniščno školjko. V tej se končajo tudi kondomi in vatirane palčke. Ena izmed raziskav onesnaženosti slovenske obale je pokazala, da je veliko število vatiranih palčk na obalnem območju povezanih prav z njihovim metanjem v stranišče. Zavedati se moramo, da odtok in straniščna

školjka nista zabojnik za odpadke. S takšnim ravnanjem uničujemo mikroorganizme, ki naravno pomagajo razgrajevati druge odpadke, to pa oteži čiščenje odplak. Te lahko prodrejo v podtalnico in zastrupijo zajetja pitne vode. Zaradi metanja odpadkov v kanalizacijo pa je oviran tudi pretok v njej, kar lahko privede do zamašitve sistema. Odpadna olja in masti zato zbiramo v posodah, vatirane palčke in kondome pa vržemo med mešane odpadke.

Družba Slopak v želji po večji ozaveščenosti državljanov o ločevanju odpadkov izvaja evropski projekt LIFE: Ločujmo odpadke, s katerim poskuša informirati o ločevanju odpadkov, povečati ozaveščenost o tem, kam kateri odpadki spadajo, in s tem vplivati na povečanje deleža ločeno zbranih odpadkov. Le če jih bomo vsi pravilno razvrščali, bodo namreč odpadki nadaljevali svojo pot v predelavo. **U. I.**

PARTNERSTVO ZA OKOLJE

Evropski projekt LIFE 10 INF/SI/136 Ločujmo odpadke vodi družba Slopak, d. o. o., partner je Delo, d. d. Vrednost projekta je 671.558 €. Partnerja Slopak, d. o. o. in Delo, d. d. sofinancirata 51 % (342.495 €). Evropska unija s podporo finančnega mehanizma LIFE+ sofinancira 49 % (329.063 €).

Na vprašanja o ločevanju odpadkov in varovanju okolja bomo z veseljem odgovorili tudi v Nedelu.

Pošljite jih na naslov nedelo@delo.si (zadeva: varovanje okolja)

